

Janteloven - Psykologenes og klientenes felles fiende

PUBLISERT 1. februar 2019

Mange psykologer har som del av sin arbeidsoppgave å lære mennesker at de er røde duger til noe og at noen bryr seg om dem. I den forstand driver psykologer anti-Jantebehandling. Men Janteloven er svært utbredt hos oss og har dype røtter i vår hjemmelige kultur, ja den er så rotfestet at man med stor grad av rimelighet skulle kunne anta at også psykologene er offer for den.

«Ved å styrke den fagspsykologiske bistanden lokalt, kunne man møte problemene på et tidlig tidspunkt og dermed forsøke å løse dem lokalt, slik klientene slapp å forlate hjemstedet for å bli pasienter i ulike særomsorger»

I dag står norsk psykologi overfor en viktig oppgave. Det er i dag et omfattende behov for psykologisk bistand hos enkeltindivider og ved ulike institusjoner i vårt samfunn. Det finnes psykologer som kan gå inn i nye stillinger for å gi slik bistand, og samfunnet skulle ha ressurser nok til å kunne investere innenfor ulike sektorer der en vet at psykologisk bistand trengs. Vi har store åndssvakeinstitusjoner med mange pasienter og begrensede personalressurser. Vi har alkoholist- og eldreomsorgen som i høyeste grad trenger fagspsykologisk bistand. Mange felter og særomsorger kunne nevnes. Men kanskje står lokalmiljøet i en særstilling. Ved å styrke den fagspsykologiske bistanden lokalt, kunne man møte problemene på et tidlig tidspunkt og dermed forsøke å løse dem lokalt, slik klientene slapp å forlate hjemstedet for å bli pasienter i ulike særomsorger.

Hvor mye blir vi offer for Janteloven i en slik situasjon? Hvor aktive er vi i å «markedsføre» psykologien, hvor flinke er vi til å dokumentere behovet for vårt fag og hva det kan tilføre? «Du skal ikke tro at du vet mer enn oss», sier Janteloven, «du skal ikke tro du kan lære oss noe». Tror vi på dette eller tror vi at vi har noe viktig å tilføre? Hvis vi tror vi har noe å tilføre, hvis vi tror vi er noe, vet noe, duger til noe og tror at vi har noe å lære bort, så kanskje vi trenger å drive litt anti-Jantebehandling på oss selv.

Vi må bli flinkere til å dokumentere den ressurs som vårt fag representerer. Vi må bli flinkere til å påvirke myndighetene lokalt og sentralt, slik at våre klienter får de tilbud om bistand som de har behov for og krav på. I så henseende må vi ha psykologene, klientene og deres pårørende felles interesser. Vi tror det nytter. Men kanskje ville troen bli sterkere og resultatet bedre dersom disse gruppene forente krefter.

Det vil bli nødvendig å danne mange pressgrupper i tiden fremover for å få myndighetene sentralt og lokalt til å investere sine ressurser i flere og bedre tiltak for alle som trenger psykologisk bistand. Det vil bli nødvendig med et aktivt engasjement fra psykologer både sentralt og lokalt, dersom ikke Janteloven skal få bestemme hvilke tilbud om psykologisk bistand som skal foreligge i tiden fremover.

Erik Larsens leder «Janteloven» februar 1976

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 56, nummer 2, 2019, side